

Veiligheidsanalyse

Gemeente Maastricht

September 2022

Inhoud

Inleiding	2
Terugblik Beleidsperiode 2019 - 2022	3
1. Ondernijnde criminaliteit	3
2. Veelvoorkomende criminaliteit.....	5
3. Veiligheidsgerelateerde overlast	8
4. Veiligheidsbeleving	11
5. Informatiegestuurd.....	13
Trends, fenomenen en ontwikkelingen	14
Waar willen we staan in 2026	19
Conclusie.....	22
BIJLAGE I: Achtergrondinformatie analyse	24

Inleiding

Deze rapportage bevat de uitkomsten van de veiligheidsanalyse ter voorbereiding op het nieuwe Meerjarenprogramma Veiligheid 2023-2026 (MJP) van de gemeente Maastricht. De rapportage vormt mede de basis voor de selectie van prioriteiten en overige strategische thema's voor het nieuwe MJP.

We kijken terug op de huidige beleidsperiode. Wat hebben we in 2019 afgesproken en welke thema's staan centraal in onze aanpak. Vervolgens gaan we in op wat de stand van zaken op dit moment is in relatie tot het huidige MJP. Per thema zijn de belangrijkste cijfers weergegeven en worden de meest opvallende bevindingen benoemd. Ook worden de cijfers vergeleken met het Zuid-Limburgse en Nederlandse gemiddelde. Om een goede vergelijking mogelijk te maken zijn de vergelijkende cijfers relatief gemaakt (per 10.000 inwoners).

Deze veiligheidsanalyse is als het ware een momentopname van de veiligheidssituatie in Maastricht waarbij wordt teruggekeken naar de cijfers op gemeenteniveau tot en met 2021. Voor het cijfermatige beeld is zowel gebruikt gemaakt van objectieve cijfers (politiecijfers) als van subjectieve cijfers (Veiligheidsmonitor) en duiding van de cijfers door gesprekken met stakeholders. Het gaat daarbij om feedback en input van o.a. politie, Openbaar Ministerie, Woningcorporaties, Stichting Trajekt, handhaving en professionals van het Sociaal en Fysiek Domein.

We gaan in deze analyse ook in op (nieuwe) trends en ontwikkelingen die we zien sinds de afgelopen beleidscyclus. Wat voorzien wij dat op ons afkomt de komende jaren en waar denken wij dat de focus op zou moeten liggen in de komende beleidsperiode.

Terugblik Beleidsperiode 2019 - 2022

De gemeenteraad heeft in maart 2019 het Meerjarenprogramma Veiligheid Maastricht 2019-2022 (MJP) vastgesteld. De ambities, doelen en prioriteiten van het gemeentelijk veiligheidsbeleid zijn daarmee voor de periode tot en met 2022 bepaald en als uitgangspunt genomen bij het werken aan een veiliger Maastricht. Dit is een werkwijze die gericht is op zowel de inhoudelijke kant van het beleid als op een brede samenwerking met in- en externe partners.

De raad heeft voor de huidige beleidsperiode de volgende prioriteiten vastgesteld:

1. Ondernijnde criminaliteit
2. Veelvoorkomende criminaliteit
3. Veiligheidsgerelateerde overlast
4. Veiligheidsbeleving
5. Informatiegestuurd

Veiligheidsvraagstukken pakken we op een professionelere manier aan, in onderlinge samenwerking met andere afdelingen van de gemeente, partners en bewoners. Integraal, preventief en waar nodig repressief. Uit de veiligheidsanalyse blijkt dat we stappen hebben gezet in het verbeteren van de veiligheid in de stad. Het aantal gevallen van geregistreerde criminaliteit daalt. De veiligheidsbeleving is verbeterd. Dat is positief, maar het beeld vertelt ons tegelijkertijd dat we er nog niet zijn. Veiligheid is een dynamisch veld en maatschappelijke ontwikkelingen en fenomenen hebben een sterke invloed op veiligheid en veiligheidsbeleving.

Zo heeft ook 2,5 jaar coronapandemie effect gehad op de aanpak van veiligheids(sbeleving). Als gevolg van de coronacrisis is de fysieke inzet in buurten lager geweest dan we in 2019 voor ogen hadden. Deels vanwege het noodzakelijk thuiswerken, maar vooral ook vanwege de druk op onze mensen in verband met het in goede banen leiden van de afgekondigde maatregelen. Veel capaciteit werd gestoken in het opstellen van noodverordeningen en de operationele vertaling van de Tijdelijke wet maatregelen COVID-19, geneeskundige inzet van GGD, de GRIP-structuur Veiligheidsregio, deelname aan operationele en beleidsverkennde coronawerkgroepen, het realiseren van de test-/vaccinatielocaties, het regelen van crowdcontrol en looproutes, buitenverkoop horeca, uitbreiding terrassen, etc.

Gelijktijdig was er een zichtbare trend dat het aantal demonstraties (soms vanuit een polariserende context: antiracisme, anti- coronamaatregelen) toenam. Dit vroeg en vraagt veel structurele inzet van onze medewerkers om deze demonstraties veilig te laten verlopen.

1. Ondernijnde criminaliteit

Het gaat bij ondernijning om georganiseerde misdaad met schadelijke lokale en maatschappelijke effecten.

Net als veel andere steden heeft Maastricht te maken met verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit. Maastricht is door factoren als grensligging en het omvangrijke voorzieningenaanbod een aantrekkelijke stad voor criminelen. Waar in het dagelijkse leven van de Maastrichtenaar de grenzen tussen Nederland, België en Duitsland nauwelijks nog een belemmering vormen, zijn deze grenzen wel een complicerende factor in de aanpak van ondernijning. De vrijwel onzichtbare grenzen en de verschillen in wet- en regelgeving in de verschillende landen maken het eenvoudig om als crimineel onder de radar te blijven en onopgemerkt criminele activiteiten te ontplooiën. Dit uit zich in witwassen van criminele gelden, dumpingen vanuit drugslabs, drugshandel, mensenhandel en arbeidsuitbuiting. Dit zijn criminele activiteiten waarin internationale connecties en landsgrenzen een cruciale rol spelen.

Als lokaal bestuur hebben wij een verantwoordelijkheid om binnen onze bevoegdheden deze ondernijnde criminaliteit te bestrijden. Wij kunnen de vermenging van de criminele onderwereld met

de legale bovenwereld voorkomen door bestuurlijk barrières op te werpen en de samenwerking met onze ketenpartners actief op te zoeken.

Een sterke informatiepositie is in dit verband noodzakelijk. We moeten ons ervan bewust zijn dat de strijd tegen georganiseerde criminaliteit een doorlopend kat- en muisspel is. Op basis van onze interventies passen criminelen zich steeds weer aan en zoeken ze andere kwetsbare plekken om ongezien de bovenwereld binnen te dringen. Het is daarom van groot belang dat wij hier, samen met onze partners, prioriteit aan blijven geven.

1. Verstevigen van onze informatiepositie rondom crimineel misbruik van panden en gebieden.
2. Maximaal benutten van de juridische bestuurlijke mogelijkheden om ondermijnende activiteiten dwars te zitten.
3. Experimenteren met onorthodoxe maatregelen.
4. Vergroten van de weerbaarheid tegen ondermijning.

Wat hebben we gedaan

Er zijn in de afgelopen beleidsperiode op basis van politierapportages 96 drugspanden gesloten. Dat is een daling ten opzichte van de jaren daarvoor. Een mogelijke verklaring voor de daling in het aantal gesloten drugspanden kan gevonden worden in de verandering van de modus operandi van drugsdealers. De werkwijze van criminele netwerken is flexibel en zij passen zich aan naar de situatie (beleid, aanpak van de overheid, gelegenheden etc.).

Waar voorheen drugs vooral verkocht werden vanuit dealpanden, blijkt nu de handel voornamelijk plaats te vinden op straat en/of brengen 'drugkoeriers' de drugs naar de koper. De koper hoeft dus niet meer naar een drugspand toe te gaan om drugs op te halen. Hierdoor is er minder zichtbare aan- en toeloop van drugskopers bij panden¹. Dat zou kunnen verklaren waarom ook (anonieme) meldingen over drugshandel en meldingen over drugsoverlast vanuit panden afnemen. Tenslotte speelt mee dat de politie minder (specialistische) capaciteit heeft waardoor niet meer projectmatig op drugspanden of drugsoverlast gewerkt wordt.

Alle nieuwe horeca vergunningaanvragen en grotere bouwvergunningaanvragen zijn aan een Bibob-toets onderworpen. Dit is een belangrijke barrière waarmee voorkomen wordt dat criminelen gefaciliteerd worden om criminele activiteiten te ontplooiën.

Er zijn 478 casussen behandeld in de lokale werkgroep ondermijning. Hiervan zijn 50 casussen doorgezet naar de Maastrichtse Ondermijningstafel waar ze integraal besproken zijn. Vervolgens zijn 31 ondermijningscasussen voor een integrale aanpak (strafrechtelijk en/of fiscaal en/of bestuurlijk) doorgezet naar het RIEC-informatieplein.

We hebben gerichte stappen gezet in het verbeteren van onze informatiepositie. Hierdoor zijn we steeds beter in staat om vast te stellen waar potentieel ondermijnende activiteiten plaatsvinden of waar kwetsbaarheden voor ondermijning zitten. Op basis van de informatie hebben afgelopen jaren gerichte integrale controles plaatsgevonden. Voorbeelden daarvan zijn de controle op spookbewoning eind 2020, de gebiedsinventarisatie in 2022 en de reguliere pandgerichte Flexteamcontroles.

We maken onderdeel uit van het in 2021 opgezette 'strategisch netwerk veilig Limburg'. Het netwerk richt zich op het zichtbaar maken van wat nu nog vaak onder de radar blijft door intensievere samenwerking tussen partners, het smeden van slimme allianties en internationaal denken en doen. Maar de bedoeling van het netwerk is ook de kwaliteit, ervaringen, mensen en middelen gericht in te zetten en te laten zien dat de Limburgse aanpak bijdraagt aan een veiliger Nederland en een veiligere Euregio. Met als uiteindelijk doel: samen de poort naar Nederland te sluiten voor criminelen.

¹ Nelen, H., Noack, J., Spapens, T. (2021). EMR-EYES. Druggerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn.

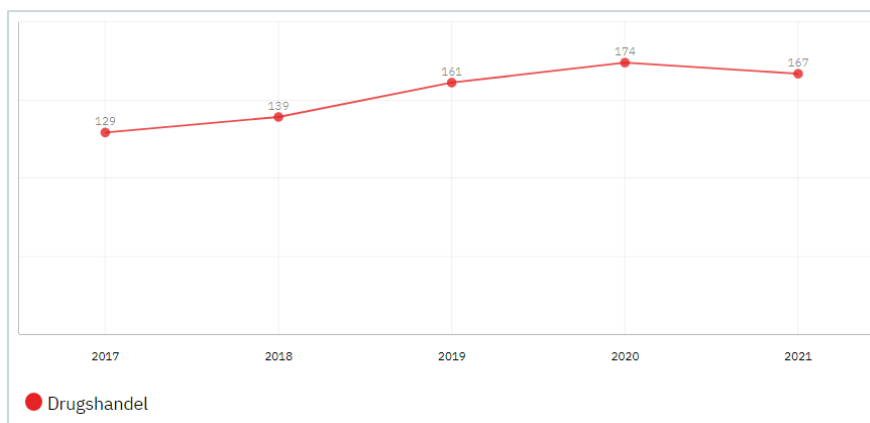
Wat zien we in de cijfers

Criminelen zijn in de meeste gevallen actief in de drugsproductie en -handel omdat hier grote winsten mee behaald worden. Cijfermatig zijn de politieregistraties `drugsproductie` en `-handel` daarom het beste aanknopingspunt om ondermijnende criminaliteit in beeld te brengen.

Het is echter van belang om voor ogen te houden dat ondermijning meer is dan alleen drugshandel. Het gaat ook om andere vormen van onzichtbare georganiseerde criminaliteit die zich niet makkelijk in cijfers laten vangen. Criminelen doen er immers alles aan om onder de radar te blijven. Denk hierbij aan criminele activiteiten zoals witwassen, criminele uitbuiting (mensenhandel) en vastgoedfraude.

POLITIECIJFERS

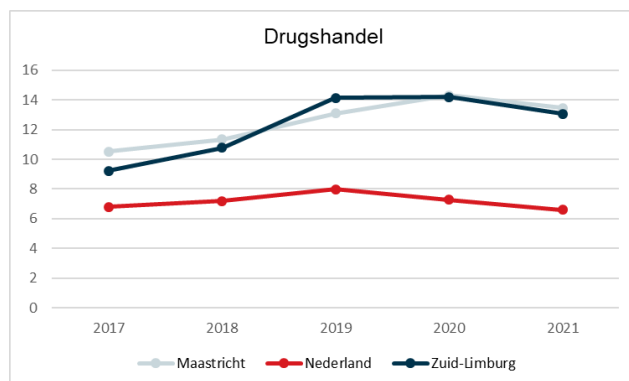
Figuur 1 laat zien dat drugshandel in Maastricht trendmatig licht is gestegen in de afgelopen jaren. Het gaat vooral om een stijging in 'bezit harddrugs' en 'handel harddrugs'.

Figuur 1: Trendlijn aantallen drugshandel

Bron: Politie cijfers

Ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde kent Zuid-Limburg en ook Maastricht relatief gezien (per 10.000 inwoners) structureel een hoger aantal politieregistraties drugshandel. Dit is zoals gezegd te relateren aan de grensligging van de Zuid-Limburgse gemeenten.

Figuur 2: Verdeling verschillende categorieën drugshandel

Bron: Politie cijfers

2. Veelvoorkomende criminaliteit

Bij veelvoorkomende criminaliteit gaat het om verschillende vormen van criminaliteit die zich in de alledaagse woon- en leefomgeving van bewoners kunnen voordoen. Er worden twee hoofdcategorieën onderscheiden:

- 1) High Impact Crimes: woninginbraak, overvallen (woning en bedrijven) en straatroof
- 2) Vermogenscriminaliteit: kelderboxinbraak, zakkenrollerij, autokraak, autodiefstal en brom-/fietsendiefstal

Wat hebben we gedaan

De inzet is gericht op een zo laag mogelijk niveau van veelvoorkomende criminaliteit in de stad. Dit doen wij samen met private partijen en onze ketenpartners. Een voorbeeld hiervan zijn maatregelen die wij samen met Q-park en politie hebben ingezet tegen voertuigcriminaliteit. Deze maatregelen bestaan uit meer cameratoezicht, betere verlichting en acties zoals 'voorkom autokraak'.

We monitoren maandelijks de trends aan de hand van politiecijfers. Op basis van de actuele beelden zetten wij gericht in op het aanpakken van hotspots of hotcrimes. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met de campagne #posifiets van Maastricht bereikbaar. Binnen deze campagne combineren wij gezondheid en het stimuleren van bewegen met het veilig en goed stallen van fietsen.

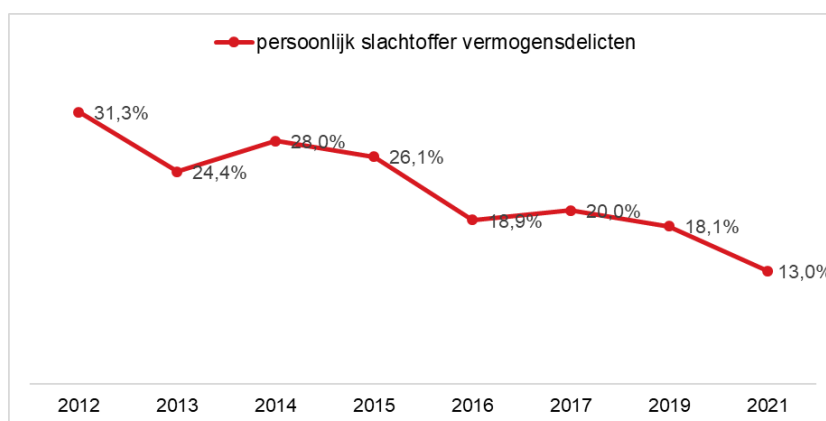
Verder hebben we in de afgelopen jaren verschillende preventiecampagnes gelanceerd rondom zakkenrollerij, woninginbraken, fietsendiefstal en voertuigcriminaliteit.

Via een positieve benadering, aansluitend op bestaande initiatieven, proberen wij gelegenhedsstructuren voor veelvoorkomende criminaliteit te doorbreken. Belangrijk daarbij is dat we hiermee het bewustzijn vergroten over wat inwoners zelf kunnen doen om criminaliteit te voorkomen.

Wat zien we in de cijfers

VEILIGHEIDSMONITOR

Voor het slachtofferschap van vermogensdelicten is berekend hoeveel inwoners één keer of vaker aangeven slachtoffer te zijn geweest van 'woninginbraak, fietsendiefstal, autokraak, autodiefstal, diefstal ander motorvoertuig, zakkenrollerij/beroving of overige diefstal'. Het slachtofferschap vermogensdelicten bereikt in 2021 het laagste punt in de afgelopen negen jaar.

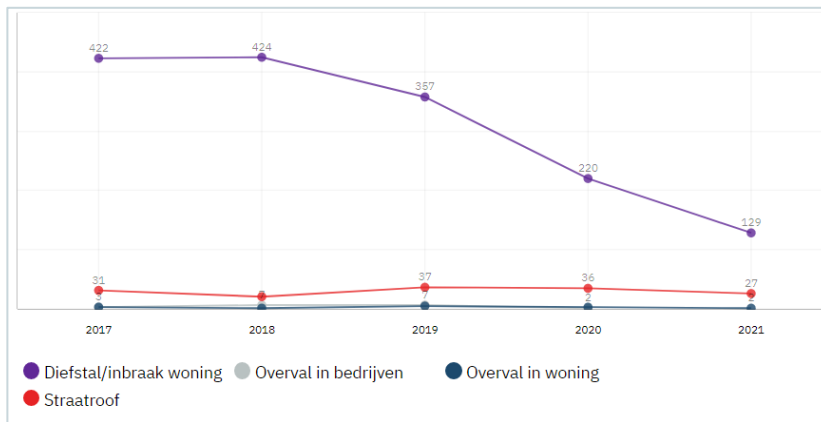

Figuur 3: slachtofferschap vermogensdelicten

Bron: Veiligheidsmonitor

POLITIECIJFERS

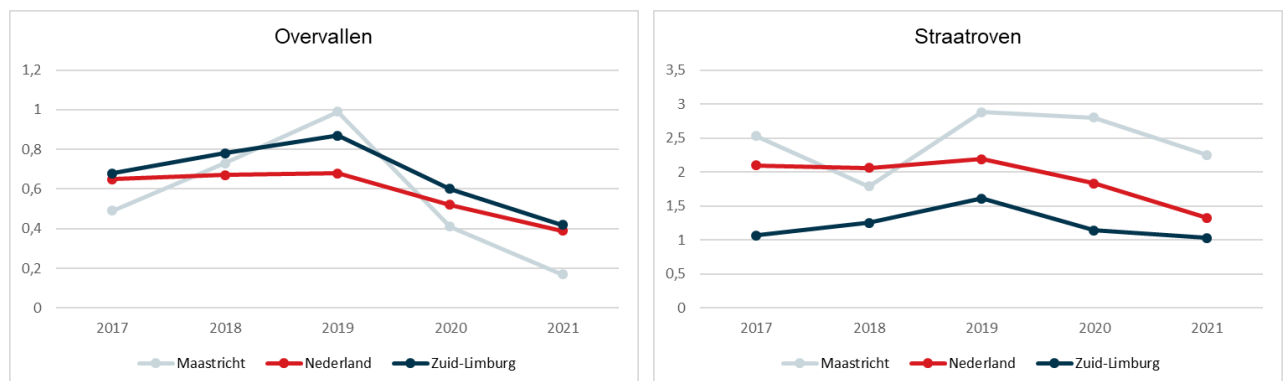
Figuur 4 toont een daling van woninginbraken. De invloed van corona(maatregelen) is zichtbaar in de vorm van een scherpe daling sinds 2019. Dezelfde trend zien we ook landelijk. Overvallen en straatroven blijven trendmatig al jaren stabiel.

Figuur 4: Aantallen High Impact Crimes (HIC)

Bron: Politie cijfers

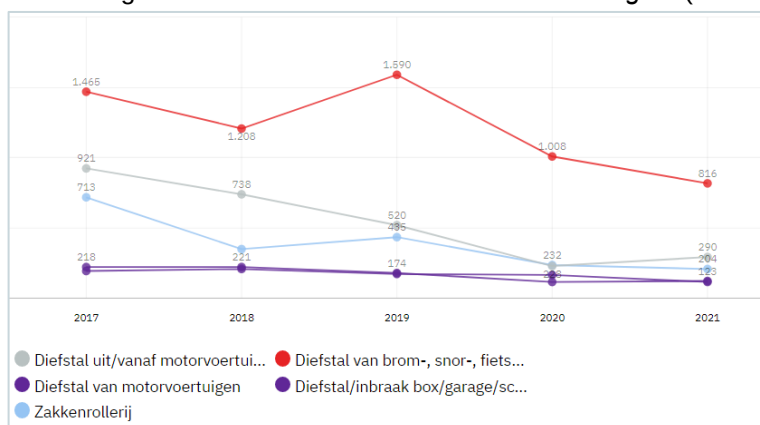
Opvallend is dat het aantal overvallen gemiddeld (per 10.000 inwoners) in Maastricht sinds 2019 sterker daalt dan in Nederland en Zuid-Limburg. Het aantal straatroven blijft relatief gezien daarentegen trendmatig hoog in vergelijking met het gemiddelde in Nederland en Zuid-Limburg (Figuur 5).

Figuur 5: Vergelijking per 10.000 inwoners – Overvallen en straatroven

Bron: Politie cijfers

Figuur 6 laat zien dat ten aanzien van vermogenscriminaliteit 'brom-/fietsendiefstal' sinds 2019 trendmatig daalt. Ook 'diefstal uit/vanaf motorvoertuigen' (autokraak) daalde trendmatig al is vanaf 2020 weer een stijging te zien.

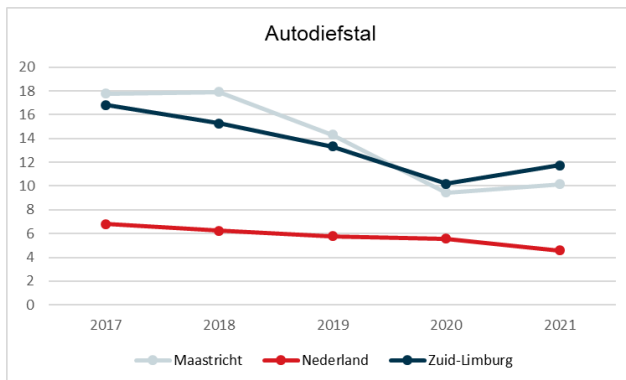

Onder invloed van corona(maatregelen) is 'zakkenrollerij' gedaald. De verwachting is dat dit uiteindelijk weer zal stijgen naar het oude niveau.

Figuur 6: Aantallen vermogenscriminaliteit

Bron: Politie cijfers

Vergelijkend zien we dat autodiefstal relatief (per 10.000 inwoners) meer voorkomt in Zuid-Limburg dan in Nederland.

Figuur 7: Vergelijking per 10.000 inwoners – Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen (autodiefstal)
Bron: Politiecijfers

3. Veiligheidsgerelateerde overlast

Met veiligheidsgerelateerde overlast bedoelen we dat het vanuit het perspectief van veiligheid primair gaat over overlast met een duidelijke impact op en een relatie met de openbare orde. Openbare orde is de normale gang van zaken in de openbare (publieke) ruimte. Dat wil zeggen dat het publiek de openbare ruimte inclusief de voor het publiek toegankelijke inrichtingen kan gebruiken volgens de bestemming die daaraan door het (lokale) bestuur is gegeven.

Wat hebben we gedaan

Er zijn concrete stappen gezet naar een meer samenhangende aanpak van veiligheidsgerelateerde overlast, zowel ten aanzien van incidentele overlastplekken als van overlast in brede zin. Onze informatiepositie en daarop gebaseerde aanpak is effectiever vormgegeven.

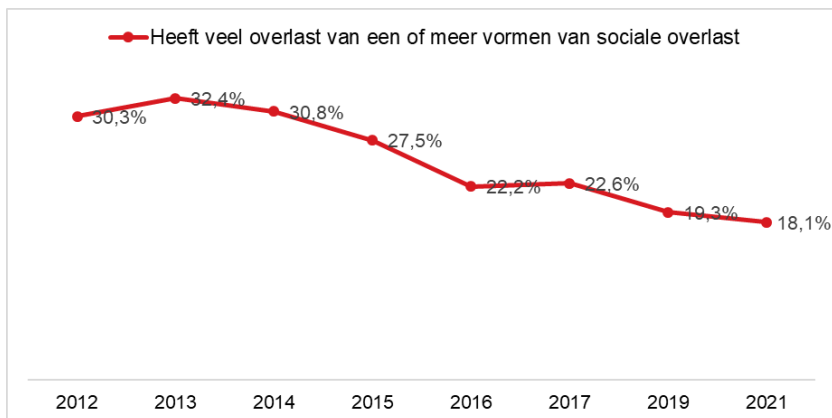
Op basis van informatiebronnen hebben wij bijvoorbeeld kunnen vaststellen dat slechts drie dak- en thuislozen verantwoordelijk zijn voor een hoog aantal overlastmeldingen. In samenwerking met onder andere woningcorporaties en zorgorganisaties zijn wij daarom gestart met een pilot om door middel van passende huisvesting 'Skaeve Huze' de overlast van deze doelgroep terug te dringen. Dit is een schoolvoorbeeld van hoe een sterkere informatiepositie kan bijdragen aan het maken van efficiënte keuzes. De realisatie van de Skaeve Huze' wordt in Q1 van 2023 verwacht.

Drugsoverlast is een thema dat voortdurend onze aandacht heeft. Het vindt op wisselende momenten en op wisselende locaties in de stad plaats. Daarvoor monitoren wij de overlastmeldingen die bij de politie en de gemeente binnenkomen. Onze inzet bepalen wij vervolgens aan de hand van het meest actuele beeld. Wanneer we vaststellen dat de overlast op een bepaalde locatie hardnekkig is dan zetten wij hier intensief op in middels onze hotspotaanpak. We gaan dan onder andere in gesprek met omwonenden en ondernemers en zoeken gezamenlijk naar een passende oplossing. Een voorbeeld hiervan is de overlast op de kade: we stellen vast dat een onderdeel van de oplossing ligt in de fysieke inrichting van de kade.

Wat zien we in de cijfers

VEILIGHEIDSMONITOR

In de Veiligheidsmonitor is gevraagd naar verschillende vormen van sociale overlast die in de buurt voor zouden kunnen komen. Op basis van vier overlastvormen² is een totaalbeeld gegeven van het percentage inwoners dat veel sociale overlast ervaart.

Na een afname in de eerdere jaren, is het percentage Maastrichtenaars dat veel sociale overlast ervaart dit jaar bijna gelijk gebleven ten opzichte van de vorige meting.

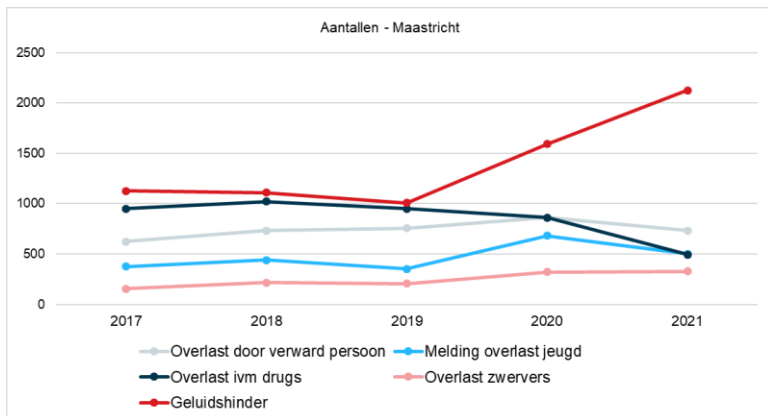
Figuur 8: percentage sociale overlast

Bron: Veiligheidsmonitor

POLITIECIJFERS

Er zijn vijf categorieën politieregistraties die iets zeggen over de sociale veiligheid in de buurt. Het gaat dan om 'overlast door verward/overspannen persoon', 'drugsoverlast', 'overlast zwervers', 'overlast Jeugd', en 'geluidshinder'.

Figuur 9 laat zien dat ten aanzien van drie van de vijf vormen van sociale veiligheid ('overlast jeugd', 'geluidshinder' en 'overlast zwerver') sinds 2019 is gestegen. Ten aanzien van 'drugsoverlast' is sinds 2018 sprake van een trendmatige daling.

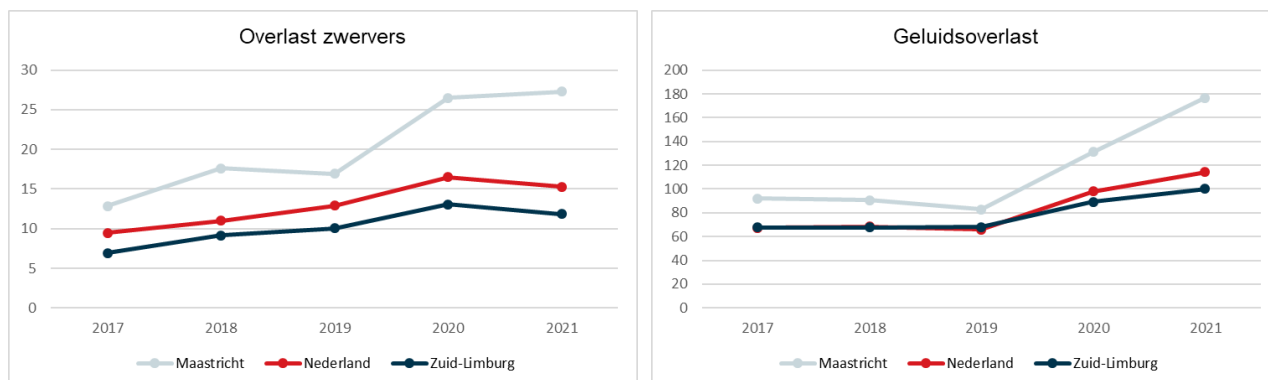
Figuur 9: Aantal meldingen overlast (sociale veiligheid)

Bron: Politie cijfers

Onderstaande grafieken (figuur 10) tonen aan dat in Maastricht relatief meer 'overlast zwervers' en 'geluidsoverlast' geregistreerd wordt dan gemiddeld (per 10.000 inwoner) in Zuid-Limburg en Nederland. Dit is in beide gevallen met name het geval sinds de coronapandemie.

² Rondhangende jongeren, overlast door buurtbewoners, dronken mensen op straat, lastigvallen van mensen op straat.

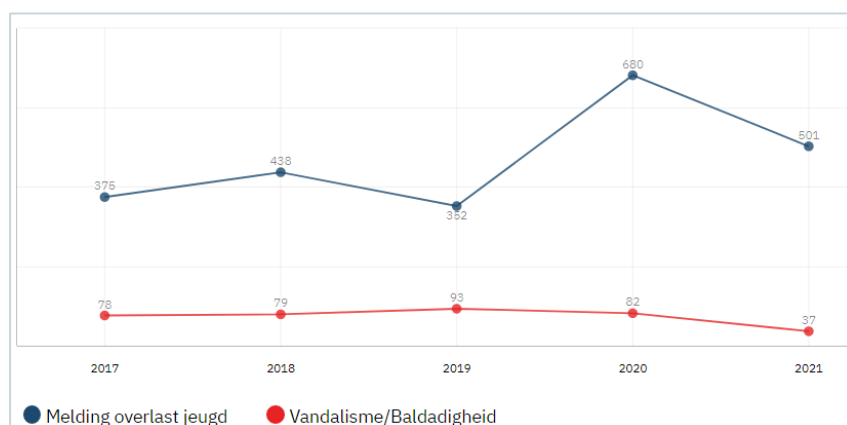
Door corona(maatregelen) waren er meer dak- en thuislozen op straat. Ook waren meer mensen aan huis gebonden zodat er meer overlast werd waargenomen en gemeld. Daarnaast zijn in Maastricht de opvangmogelijkheden voor zwervers beperkt. Zwervers kampen vaak met psychische problematiek en/of alcohol-/drugsverslaving. De reguliere opvang is niet altijd geschikt voor deze doelgroep vanwege haar gedrag. Zwervers veroorzaken overlast en creëren onveilige situaties.

Figuur 10: Vergelijking per 10.000 inwoners – Overlast zwervers en geluidsoverlast

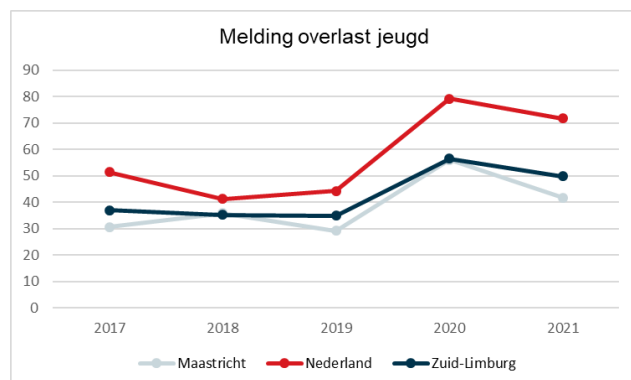
Bron: Politie cijfers

Het objectieve beeld van de omvang ‘overlast jeugd’ wordt bepaald aan de hand van politieregistraties ‘overlast jeugd’ en ‘vandalisme/baldadigheid’. Beide registraties hebben (overwegend) betrekking op jeugdigen. In Figuur 11 zien we in 2020 een piek in meldingen overlast jeugd die zich niet voortzet in 2021. De piek in 2020 is het gevolg van de coronamaatregelen in dat jaar waardoor meer jongeren in de openbare ruimte samenkwamen. Dit is een trend dat we in heel Nederland zien.

Figuur 11: Aantallen jeugdoverlast en vandalisme/baldadigheid

Bron: Politie cijfers

Figuur 12: Vergelijking per 10.000 inwoners – Jeugdoverlast

Bron: Politie cijfers

Relatief gezien (per 10.000 inwoners) is jeugdoverlast in Maastricht gemiddeld vergelijkbaar met Zuid-Limburg en lager dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 12).

4. Veiligheidsbeleving

Veiligheidsbeleving is de manier waarop mensen veiligheid ervaren. Het gaat over de manier waarop mensen 'veiligheid' waarnemen en beleven. De gevoelens van veiligheid hoeven dus niet altijd te stroken met de reële veiligheidssituatie. Er zijn verschillende factoren van invloed op de beleving van veiligheid.

Aan het Meerjarenprogramma Veiligheid 2019-2022 (MJP) lag eveneens een veiligheidsanalyse ten grondslag. Deze analyse liet zien dat de veiligheidsbeleving van de inwoners van Maastricht enigszins verbeterd was ten opzichte van de jaren ervoor. Dat was positief nieuws, maar liet ook zien dat onze aanpak nog niet voldoende voelbaar was in de leefwereld van onze inwoners. Dat was voor ons het signaal om onze veiligheidsaanpak nog nadrukkelijker op te pakken vanuit de leefwereld van onze inwoners. Een aanpak die zichtbaar voelbaar en herkenbaar moest zijn. Deze ambitie was geheel in lijn met het vorige coalitieakkoord 2018-2022 '*Maastricht, onbegrensd en ontspannen*'³ waarin het wensbeeld was opgenomen om de positieve lijn in veiligheidscijfers ook zichtbaar en voelbaar terug te zien in een positievere veiligheidsbeleving. Bij het werken aan veiligheid is de beleving van veiligheid immers een belangrijk vertrekpunt.

Wat hebben we gedaan

Er is gewerkt aan een solide basis om domein overstijgend en vraaggericht met buurtproblemen aan de slag te kunnen. Deze basis bestaat uit de implementatie van de 'Taskforce Veiligheidsbeleving' en de gebiedsgerichte 'Leefbare Wijken Aanpak'. Door het aanwezig zijn in de buurt en adequaat te reageren op veiligheidsvraagstukken beoogt de aanpak de veiligheidsbeleving in de buurt te verbeteren. Deze gebiedsgerichte aanpak is in 2019 verwoord in de 'Maastrichtse Aanpak Veiligheidsbeleving'. De aanpak kent de volgende uitgangspunten:

- Burgerbetrokkenheid staat centraal
- Integraliteit is de voorwaarde voor succes
- De Maastrichtse aanpak is een opgabegegerichte manier van werken

Leefbare Wijken Aanpak (LWA)

De al ruim tien jaar bestaande Veilige Buurten Teams zijn in 2021 omgebogen naar Leefbare Wijken Gebiedsteams. De nadruk bij de Leefbare Wijken Gebiedsteams ligt meer op leefbaarheid, waar deze voorheen meer lag op veiligheid. Het betreft een stedelijk dekkende aanpak waarbij de stad is ingedeeld in vier stadsdelen met elk een gebiedsteam. De gebiedsteams bestaan uit vertegenwoordigers van politie, woningcorporaties (Servatius, Woonpunt, Maasvallei), Stichting Trajekt en vanuit de gemeente Handhaving Openbare Ruimte, veiligheid en de procescoördinatoren zelfsturing. De samenwerking met de bewoners gaat vooral via de bestaande netwerken in de wijken: bewonerskrachten, buurtnetwerken, bewonersgroepen, individuele bewoners en maatschappelijke initiatieven. Het gemeenschappelijke doel is leefbare, veilige, schone wijken in een inclusieve stad.

Maandelijks komen de afzonderlijke gebiedsteams samen om de actuele stand van zaken betreffende leefbaarheid en veiligheid in het gebied te bespreken. De gebiedsteams brengen de juiste partners per vraag of thema bij elkaar. Daarnaast werkt ieder gebiedsteam aan een veiligheid gebiedsanalyse om een beeld te krijgen over de veiligheidsvraagstukken binnen het gebied.

Taskforce veiligheidsbeleving

In de Taskforce zijn politie en alle gemeentelijke disciplines vertegenwoordigd die een rol kunnen spelen in de aanpak van multidisciplinaire veiligheidsvraagstukken. Op basis van vraagstukken uit de Leefbare Wijken Gebiedsteams en sfeerrapportages van politie en gemeente worden

³ Maastricht Onbegrensd en ontspannen, onderhandelingsresultaat betreffende Hoofdlijnenakkoord Coalitie 2018-2022, 4 juni 2018.

onveiligheid/overlast hotspots geïdentificeerd op basis waarvan veiligheidsvraagstukken integraal worden opgepakt.

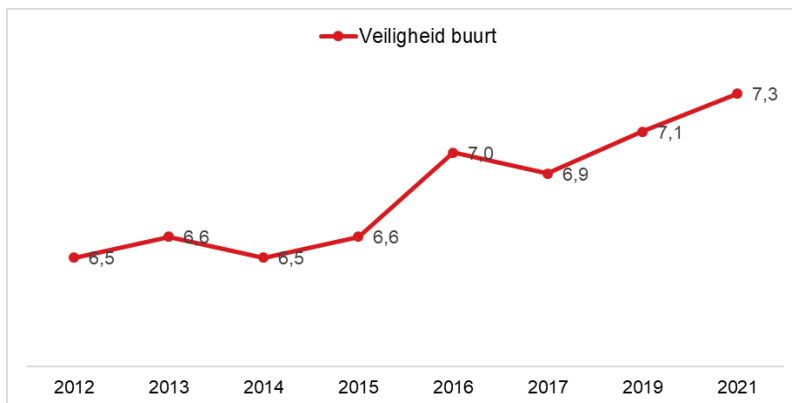
Belangrijk voor de Leefbare Wijken Aanpak is de nauwe verbinding met de Taskforce Veiligheidsbeleving. Indien er bij de gebiedsteams zaken aan de orde komen die inzet verlangen die niet past binnen de reguliere taken, kan er laagdrempelig worden opgeschaald naar de Taskforce Veiligheidsbeleving. Om dit proces te waarborgen is de procescoördinator LWA verbonden aan de Taskforce Veiligheidsbeleving.

De voornoemde Maastrichtse aanpak is in diverse casussen toegepast. Voorbeelden zijn de aanpak van een kraakpand in Wittevrouwenveld, de aanpak van veiligheidsgerelateerde overlastsituaties in Havezathe, Heugemerveld, Limmel, De Heeg, Tapijnkazerne, Plein 1992, Hazendansplein en de aanpak van onrust in Amby. Naast het bijdragen aan het leveren van een oplossing ervaren bewoners het als prettig om gehoord te worden. Enkel al het feit dat ervaren onveiligheid of overlast serieus genomen wordt draagt bij aan het verbeteren van de veiligheidsbeleving.

Wat zien we in de cijfers

VEILIGHEIDSMONITOR

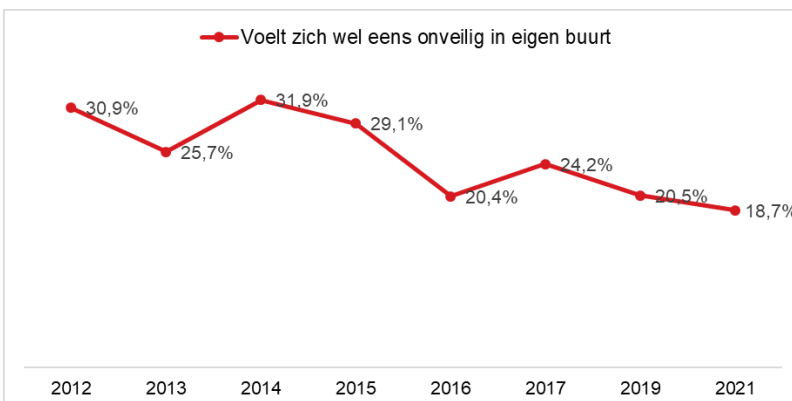
In 2021 beoordeelden de Maastrichtenaren hun woonbuurt met een ruim voldoende (7,3). Het gemiddelde rapportcijfer van Maastricht is vanaf 2015 gestaag toegenomen, waardoor het in 2021 het gemiddelde rapportcijfer voor Nederland nadert.

Figuur 13: rapportcijfer veiligheid in de buurt

Bron: Veiligheidsmonitor

Kijkend naar de afgelopen jaren zien we een positieve trend en voelen steeds minder Maastrichtenaren zich onveilig in eigen buurt (Figuur 14). In vergelijking met het Nederlands gemiddelde voelt een iets groter aantal Maastrichtenaren zich weleens onveilig in de eigen buurt maar dat verschil wordt steeds kleiner.

Figuur 14: percentage zich onveilig voelen in eigen buurt

Bron: Veiligheidsmonitor

5. Informatiegestuurd

In het huidige MJP is al gesteld dat, als we effectief willen werken aan veiligheid, we achtergronden, patronen en trends bij veiligheidsvraagstukken vroegtijdig moeten herkennen en doorgronden. We kunnen niet overal tegelijk zijn en kunnen niet alles oplossen. Het is daarom van belang zoveel mogelijk in staat te zijn op de juiste momenten op de juiste plekken te zijn.

Wat hebben we gedaan

We hebben ingezet op het verder professionaliseren van het Maastrichts Informatieknooppunt (MIK).

- Er zijn (tijdelijk) een criminoloog en een analist ondermijning aan het MIK verbonden.
- Er zijn dashboards ontwikkeld zodat we overlast- en criminaliteitscijfers kunnen ontsluiten en trends kunnen monitoren.
- We duiden de trends integraal en sturen binnen de bestaande mogelijkheden op zorgelijke ontwikkelingen.
- We zijn aangesloten bij de City Deal Zicht op Ondermijning en maken op basis van het dashboard Zicht op Ondermijning⁴ verdiepende lokale analyses. Deze vormen weer de basis voor de lokale aanpak ondermijning.
- We volgen lokale en landelijke trends en fenomenen via (criminologisch) literatuuronderzoek en het monitoren van nieuwsberichten. Vervolgens maken we de vertaalslag naar de lokale situatie.
- We voeden de gemeentelijke leefbare wijken gebiedsteams (zie hieronder) met informatiebeelden zodat zij gefaciliteerd worden om beter themagericht veiligheidsproblematieken in de wijk aan te pakken.
- Wij volgen landelijke en lokale ontwikkelingen in relatie tot datagedreven sturen en haken zoveel mogelijk aan bij lopende initiatieven.

Gebleken is dat een goede informatiepositie essentieel is voor het voeren van regie op lokaal veiligheidsbeleid en het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Zowel kwantitatief vanuit cijfers als kwalitatief vanuit wetenschappelijk onderzoek en vanuit professionals en bewoners uit de wijken.

⁴ [Zicht op Ondermijning](#)

Trends, fenomenen en ontwikkelingen

Openbare orde en Veiligheid

Als de openbare orde onder druk komt te staan is het van belang om tijdig en met de juiste middelen in te grijpen om de veiligheid in de gemeente te bewaken. Hiervoor zijn door de wetgever verschillende bevoegdheden aan het bestuursorgaan burgemeester toegekend.

Zo heeft de burgemeester exclusieve bevoegdheid en verantwoordelijkheid om als zelfstandig bestuursorgaan de openbare orde te handhaven. Deze bevoegdheden zijn vastgelegd in de Gemeentewet, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV, Hoofdstuk 2 Openbare Orde) en een aantal bijzondere wetten (zoals de Opiumwet). De bevoegdheden van de burgemeester zijn bijvoorbeeld:

- Het sluiten van drugspannen (op basis van artikel 13b Opiumwet)
- Cameratoezicht en preventief fouilleren
- Het opleggen van een samenscholingsverbod of een verblijfsontzegging (APV)
- Het geven van bevelen bij verstoringen van de openbare orde of de ernstige vrees voor het ontstaan daarvan (op basis van artikel 172 van de Gemeentewet)
- Het gezag over de politie voor de openbare orde (artikel 11 van de Politiewet)
- Het opleggen van bestuursdwang (ultimum remedium) (Wet aanpak Woonoverlast).

We zien dat de druk op de openbare orde groter wordt. Deels werd dit veroorzaakt door verschillende corona(maatregelen). Maar ook de (ervaren) overlast in de openbare ruimte is de afgelopen jaren toegenomen.

- We zien een stijging in aantal en intensiteit van demonstraties. Er is sprake van meer geweldsincidenten en verzet tegen de overheid (politie, handhaving). Daarbij komt dat demonstraties vaker onaangekondigd plaatsvinden zodat op stel en sprong maatregelen getroffen moeten worden om de veiligheid te waarborgen.
- Het stijgend aantal en de omvang van evenementen leggen ook meer druk op de openbare ruimte en openbare ordediensten. Vaak is daarbij sprake van een samenloop van evenementen met demonstraties of andere activiteiten zoals markten.
- Als gevolg van het veranderende klimaat hebben we meer te maken met extreme droogte en regenval met alle gevolgen van dien. Het risico op onder andere wateroverlast en brand is groot met daarbij een verhoogde kans op inzet van de rampen- en crisisorganisatie.
- We hebben te maken met vluchtelingenstromen als gevolg van oorlogen. Ook dit draagt bij aan maatschappelijke onrust en zet de openbare orde verder onder druk.
- We zien steeds meer online aangejaagde bedreigingen van de openbare orde.

Evenementen

Sinds 2019 is het aantal evenementen als gevolg van corona(maatregelen) gedaald. De verwachting is dat het aantal vanaf 2022 weer teruggaat naar het oude niveau van jaarlijks ongeveer 600 evenementen.

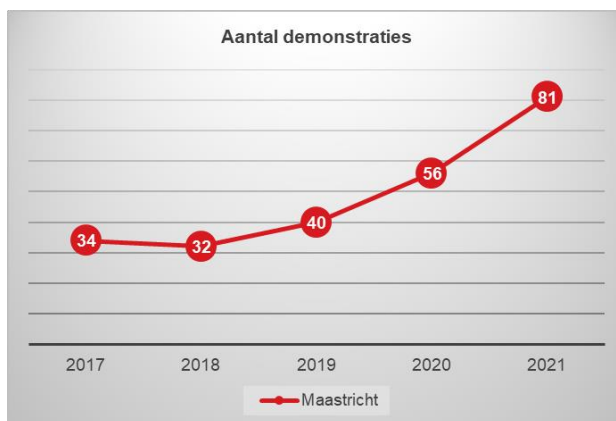
Evenementen, zeker de grootschalige, kunnen behoorlijke veiligheidsrisico's opleveren. Het is in principe aan de organisator om te voldoen aan voorwaarden voor de veiligheid en aan de gemeente om de juiste voorwaarden te stellen en daarop te handhaven. We zien in dit verband dat de complexiteit van de toetsing op veiligheidsaspecten bij een evenement de afgelopen jaren toeneemt. Dit komt vooral doordat we vaker grotere evenementen hebben waarbij uitgebreide veiligheidsplannen nodig zijn. Daarnaast is steeds vaker sprake van de samenloop van evenementen met andere activiteiten in de openbare ruimte (demonstraties, markten, incidentele standplaatsen en andere activiteiten). Er komt meer druk op de openbare ruimte met bijkomend een verhoogd risico op

incidenten die de openbare orde en veiligheid bedreigen. Het gevolg hiervan is dat de vereiste (bestuurlijk handhavende en politionele) inzet om veilige evenementen te waarborgen stijgt.

Demonstraties

We zien een forse stijging in het aantal demonstraties (Figuur 16). Dit heeft een grote impact op de openbare orde. Het veilig laten verlopen van demonstraties is een verantwoordelijkheid van de gemeente.

Om de veiligheid te waarborgen kan de gemeente voorwaarden (bijvoorbeeld in de vorm van looproutes) verbinden aan een demonstratie. De omvang (categorie) van een demonstratie bepaalt de mate waarop veiligheidsmaatregelen getroffen moeten worden. Hoe groter of maatschappelijk gevoeliger de demonstratie, des te meer maatwerk wordt vereist en des te hoge de inzet om de

demonstratie veilig te laten verlopen en de openbare orde te bewaren.

Maatschappelijk gevoelige demonstraties zijn bijvoorbeeld de boerenprotesten, gele hesjes, of anti-coronademonstraties. Een opkomend fenomeen in dit verband zijn zogenaamde 'beroepsdemonstranten'. Deze groepen sluiten zich ongeacht het thema aan bij demonstraties in het land. De 'beroepsdemonstranten' worden gedreven door een sterk anti-overheidssentiment.

Figuur 16: Aantallen demonstraties Maastricht

Bron: Gemeente Maastricht

Voetbal(geweld)

Voetbalwedstrijden gaan soms gepaard met openbare ordeverstoringen bestaande uit het illegaal afsteken van vuurwerk, vechtpartijen tussen supporters, opstootjes en agressie richting stewards, politie en handhaving. Dit vindt niet alleen plaats tijdens de wedstrijden in het voetbalstadion maar ook in de openbare ruimte. Dit vraagt extra politie-inzet om de openbare orde te bewaken en escalatie van incidenten te voorkomen.

In de afgelopen jaren is veelvuldig sprake is geweest van ongeregelde heden rondom voetbalwedstrijden waar MVV-supporters bij betrokken waren. Zowel bij thuis- als uitwedstrijden - in het bijzonder bij de derby's met Roda JC - is sprake geweest van verstoringen van de openbare orde waarbij MVV-supporters ook geweld hebben gebruikt tegen de politie. Dit heeft regelmatig geleid tot grootschalige politie-inzet onder aansturing van een Staf Grootschalig Bijzonder Optreden (SGBBO). Op basis van het huidige beeld zal ook in het komend speelseizoen extra politie inzet nodig zijn om de veiligheid te kunnen waarborgen.

Veerkracht in de wijk

Een in opdracht van de gemeente Maastricht samen met de woningcorporaties uitgevoerd onderzoek naar "Veerkracht in de wijk" wijst uit dat met een te groot en groeiend aantal Maastrichtenaren de veerkracht onder druk staat⁵. De afname van veerkracht ontstaat doordat er zorgen zijn over geld, werk, huisvesting, gezondheid, eenzaamheid, opvoeding of een combinatie daarvan. Op diverse plaatsen in onze stad staat niet alleen de veerkracht van individuen of gezinnen onder druk, maar van

⁵ [RIB - Veerkracht in de wijk.pdf \(parlaeus.nl\)](#)

grote delen van de wijk. Waar de veerkracht onder druk staat ontstaan kwetsbaarheden voor (ondermijnende) criminele activiteiten.

Maatschappelijke onrust

Thema's als veiligheid, immigratie, woningnood, energie en klimaat baren veel mensen zorgen. Het ongenoegen van Nederlanders gaat in mindere mate over hun persoonlijke situatie, maar juist over de staat van de samenleving en het onderling samen leven in bijzonder. Als gevolg van een maatschappij die nadruk legt op individuele vrijheid en diversiteit is een groeiende onverdraagzaamheid, asociaal gedrag en de verheerlijking van de ik-cultuur ontstaan. Dit resulteert in een verharde samenleving waarin gevoelens van onrechtvaardigheid, machteloosheid en ongelijkheid zijn toegenomen.

Daarnaast is de fysieke connectie met elkaar en binnen de gemeenschap steeds minder vanzelfsprekend geworden en grotendeels vervangen door digitaal contact. De wereldwijde toegankelijkheid tot het internet en sociale media zorgt voor een constante informatiestroom. Men wordt gevraagd en ongevraagd overspoeld met (nieuws)berichten over criminaliteit, crises, oorlogen, natuurrampen, discriminatie, cyberaanvallen, onrecht, ongelijkheid, etc. Het is de optelsom van deze aspecten die een negatief effect hebben op de veiligheidsbeleving, waardoor angsten, onzekerheden, stress en frustraties in de samenleving de afgelopen jaren zijn toegenomen.⁶

Veiligheid en beleving van veiligheid hebben baat bij een zekere mate van sociale samenhang. Op dit punt zijn de afgelopen jaren in Nederland (maar ook daarbuiten) toegenomen zorgen ontstaan. De verhoudingen tussen burgers onderling verharderen, evenals de houding van personen richting de overheid⁷. Er is sprake van toenemende maatschappelijke onrust en ongewenste polarisatie in Nederland. Deze wordt deels (voornamelijk in de digitale wereld) aangewakkerd door een sterk anti-overheidssentiment onder meer leidend tot ophitsing, demonstraties en soms fysiek verzet⁸. Het gaat veelal om extreme geluiden in de samenleving en een kleine activistische groep. Dit uit zich onder meer in demonstraties die meer dan eens ontaarden in ongeregelde en/of geweld tegen de politie. Dit beeld zien we ook in Maastricht terug als we kijken naar het groeiend aantal demonstraties.

Om het maatschappelijk probleem van ongewenste polarisatie in de meest brede zin aan te pakken benutten we de kracht van onze inwoners. Hiervoor is de afgelopen jaren een integraal uitvoeringskader vormgegeven, onder de noemer 'Wij, verbonden Maastricht'. Het betrof een ontwikkelrichting om netwerken van sleutelpersonen in de stad te versterken, nieuwe sleutelpersonen te ontdekken en daarmee de verbondenheid in de stad verder te vormen. Er is in dit verband door verschillende ambtenaren en externe adviseurs aandacht en invulling gegeven aan de aanpak. Om als stad beter in te kunnen spelen op de tweedeling, verharding en ongewenste polarisatie in Maastricht is een regisseur aanpak ongewenste polarisatie aangesteld. Daar waar de aanpak van radicalisering en extremisme (escalaties & conflict) wordt uitgevoerd door het domein Veiligheid, vindt de aanpak ongewenste polarisatie (vroegsignalering & preventie) een plek in het Sociaal domein. Deze verdeling beoogt een sterke samenwerking tussen de twee beleidsvelden tot stand te brengen in het werken aan een sociaal stabiele en veilige stad.

Jeugd

Op basis van de analyse kunnen we stellen dat het goed gaat met onze jeugd. Er zijn geen signalen dat er criminele jeugdgroepen actief zijn in Maastricht en de mate van ervaren jeugdoverlast is beheersbaar.

⁶ Denkwerk. (2019). Onrust in Voorspoed

⁷ Tops, P., Van Ostaaijen, J. & Boswijk, R. (2022). *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030. Normaliseren, versnellen en alert blijven*. Vereniging van Nederlandse Gemeenten. p. 24

⁸ Tops, P., Van Ostaaijen, J. & Boswijk, R. (2022). *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030. Normaliseren, versnellen en alert blijven*. Vereniging van Nederlandse Gemeenten. p. 11, 12

Uit de monitor jeugdcriminaliteit blijkt dat jeugdcriminaliteit de afgelopen jaren is gedaald⁹. Er zijn verschillende mogelijke verklaringen te noemen voor de daling. Enkele van de meest aannemelijke verklaringen hiervoor zijn: de preventieve maatregelen die worden genomen door burgers, bedrijven en overheden, de toenemende welvaart en de veranderende vrijetijdsbesteding (opkomst van internet en smartphones).¹⁰

Dat betekent niet dat we de aandacht voor onze jeugd kunnen laten verslappen. We realiseren ons dat de verleiding voor het snelle geld en de status die met criminaliteit verkregen kan worden groot is. We blijven dan ook alert op signalen van jongeren die in de criminaliteit stappen.

Digitale (cyber) criminaliteit

De precieze aard en omvang van gedigitaliseerde criminaliteit is niet bekend, onder meer door geringe meld- en aangiftebereidheid. Vast staat echter het fenomeen zich verspreidt, versnelt, innoveert en steeds meer slachtoffers maakt. Er is sprake van een substantiële bedreiging van de veiligheid en stabiliteit van onze samenleving.

De lokale bestuurlijke rol in de aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit is nog niet duidelijk. Er bestaan nog veel vragen rondom wettelijke bevoegdheden, rollen en verantwoordelijkheden. Dit zal de komende jaren verder uitgekristalliseerd worden. Intussen is het van belang om aan te haken bij bestaande structuren en voorbereid te zijn om daar waar nodig en mogelijk de bestuurlijke verantwoordelijkheid te nemen. Lokaal kunnen we de inwoners van onze stad zoveel mogelijk weerbaar maken tegen digitale criminaliteit en zo het slachtofferschap van digitale criminaliteit verminderen.

Met onze partners de krachten bundelen is een wezenlijk onderdeel van een integrale aanpak. Dit heeft de afgelopen jaren al vorm gekregen in de vorm van de regionale Taskforce cybercrime binnen de RIEC-structuur. De Taskforce neemt deel aan de City Deal Cybercrime met het project '*Digitaal Veilig Limburg*'. De gemeente Maastricht maakt onderdeel uit van deze Taskforce.

De huidige integrale aanpak van gedigitaliseerde criminaliteit bestaat uit:

- Versteven van awareness van risico's, herkennen van signalen.
- Adviseren over het nemen van gerichte beveiligingsmaatregelen.
- Vergroten van meld- en aangiftebereidheid.
- Verstoren van criminele processen en netwerken.
- Opsporen en vervolgen.

Overlast

In de politiecijfers zien we een stijgende trend in geluidsoverlast en overlast van bepaalde doelgroepen (zwerwers en personen met verward/onbegrepen gedrag). Uit de Veiligheidsmonitor 2021 blijkt daarentegen dat de meest ervaren vorm van overlast, die Maastrichtenaars met prioriteit aangepakt willen zien, verkeersoverlast en fysieke verloedering is. Onder dit laatste worden verstaan hondenpoep, rommel op straat, bekladde muren en vernieling van straatmeubilair. Bij de vraag in de Veiligheidsmonitor welke buurtproblemen Maastrichtenaars als eerst aangepakt willen zien is het antwoord: te hard rijden, gevolgd door parkeerproblemen en hondenpoep.

⁹ M. van der Laan, M.G.C.J. Beerthuizen en N.C. Boot, Monitor Jeugdcriminaliteit 2020. Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit in de eerste twee decennia van deze eeuw, WODC, Den Haag, mei 2021.

¹⁰ Van Dijken, K., Dorenbos, R. Fokkema, M., Ghauharali, R., Wassenberg, F. & Bekhuis, F. (2021). *Stedelijke trends en opgaven voor 2022 e.v. Herstel en perspectief in tijden van transitie*. Platform31.

Uit het voorgaande blijkt dat het belangrijk is om niet enkel uit te gaan van politiecijfers. Daar waar uit politieregistraties volgt dat verkeersoverlast trendmatig daalt blijkt uit de Veiligheidsmonitor dat Maastrichtenaren zelf aangeven juist verkeersoverlast als grootste overlastprobleem te ervaren.

Wat bij de ervaring van overlast meespeelt is het feit dat Maastricht een compacte stad is en dat de openbare ruimte intensief gebruikt wordt door verschillende mensen en groepen. De aanpak van overlast is belangrijk omdat bewoners zich onveilig kunnen voelen als in de buurt sprake is van overlast die niet adequaat aangepakt wordt. Als overlastgevend gedrag de overhand krijgt dan kan dit leiden tot normvervaging en onveiligheid.

De aanpak van overlast vindt op verschillende niveaus plaats. De meeste overlastmeldingen pakt Handhaving Openbare Ruimte of de politie op. Ook wordt overlast vanuit andere invalshoeken door woningcorporaties of middels buurtbemiddeling opgepakt. Wanneer overlast dusdanige vormen aanneemt dat de veiligheid of de openbare orde ernstig in het geding komt, dan wordt dit vanuit de integraliteit in samenwerking met verschillende disciplines opgepakt. Het gaat dan om overlast hotspots of overlast door bepaalde doelgroepen waarbij veelal sprake is van meervoudige problematiek.

De hoeveelheid en verschillende vormen van overlast maken ook dat we niet alles kunnen oplossen. Dat vraagt meer capaciteit dan we beschikbaar hebben. Het is dan ook van belang om zoveel mogelijk door het treffen van preventieve maatregelen aan de voorkant te voorkomen dat repressieve handhavende maatregelen aan de achterkant nodig zijn.

Waar willen we staan in 2026

Het streven in het huidige Meerjarenprogramma 2019-2022 is een zo veilig mogelijk Maastricht in 2022. Een stad waar criminaliteit en overlast zo weinig mogelijk voorkomen en waar inwoners, ondernemers en bezoekers vanuit een zo veilig mogelijk gevoel kunnen wonen, werken en verblijven.

Ook voor 2026 omarmen wij dit streven en willen wij voortbouwen op onze ingezette aanpak. Daarbij realiseren wij ons dat een aantal grote uitdagingen op onze weg ligt. Vraagstukken rondom klimaat, energie, wonen, opvang van vluchtelingen, pandemieën en dergelijke hebben een direct of indirect effect op veiligheid en veiligheidsbeleving. Het zijn complexe vraagstukken omgeven met onzekerheden. Dat vertaalt zich naar maatschappelijke onrust. Mensen zijn angstig, onzeker over de toekomst of gefrustreerd over overheidsbeleid waar ze niet achter staan. Uitingsvormen daarvan kunnen de openbare orde en veiligheid onder druk zetten.

In het 2022-2026 '*Maastricht, stad van verbondenheid*'¹¹ wordt ervoor gekozen om te focussen op de lange termijn en fundamentele veranderingen in plaats van op korte termijn ad-hoc oplossingen. Cruciaal daarbij is de samenwerking met andere gemeentelijke domeinen en met partners in onze stad op een domein-overstijgende wijze. In onze ambities voor 2026 sluiten wij hierop aan.

We hebben afgelopen jaren al geïnvesteerd in het opbouwen van netwerken met professionals en inwoners. Om de uitdagingen die op ons pad komen het hoofd te bieden is het nu zaak deze netwerken verder te verstevigen en uit te bouwen. Samen met de inwoners en met betrokken partners thema- en gebiedsgericht werken aan verbetering van de veiligheid(sbeleving) in buurt en op straat. Zichtbaar, voelbaar en meetbaar.

We zien in dat verband een aantal thema's die in relatie tot veiligheid centraal staan. Dit zijn thema's die ook in de landelijke veiligheidsagenda voorkomen en door de politie als zodanig herkend en onderschreven worden.

Ondermijning

In het huidige veiligheidsprogramma is de aanpak van ondermijning een geprioriteerd thema. In dat verband zijn in de afgelopen beleidsperiode concrete stappen gezet om criminele bedrijfsprocessen te frustreren en barrières op te werpen tegen ondermijnende criminaliteit.

Ondanks de versterkte inzet op het voorkomen en bestrijden van deze ontwrichtende criminaliteitsvormen zijn de negatieve gevolgen op de maatschappij onverminderd groot. Het is én blijft een taai en omvangrijk vraagstuk. Het is dan ook niet vreemd dat de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit hoog op de prioriteitenlijst van opsporingsdiensten en overheden staat.

De aanpak van ondermijning is een continu kat en muisspel tussen overheid en criminelen. Het vraagt doorzettingsmacht, flexibiliteit, kennis en vasthoudendheid. Het is daarom van belang om te blijven investeren in de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

AMBITIE 2023-2026

- Investeren in structurele onderzoek- en analysecapaciteit:
 - o Volgen criminele modus operandi
 - o Monitoren landelijke ontwikkelingen en vertalen naar de Maastrichtse context
 - o Identificeren van voor ondermijning kwetsbare structuren intern en extern
 - o Effectmonitoring van interventies en opgeworpen barrières.
 - o Ophalen informatie/signalen over ondermijnende criminaliteit bij professionals, inwoners en ondernemers in de stad.
- Stimuleren proactieve informatiedeling met interne en externe partners: ondermijnende criminaliteit kenmerkt zich doordat criminelen er alles aan doen om onder de radar te blijven.

¹¹ [Coalitieakkoord NL 2022-2026 0.pdf \(gemeentemaastricht.nl\)](#)

Het goed bij elkaar brengen van informatie en data maakt het mogelijk hier zicht op te krijgen. Daarmee kunnen we en effectiever en efficiënter barrières opwerpen en interventies plegen.

Veelvoorkomende criminaliteit

Nagenoeg alle vormen van veelvoorkomende criminaliteit zijn gedaald. Deels is/was dit het gevolg van corona(maatregelen). In hoeverre dat standhoudt is nog maar de vraag. Het is nog moeilijk te voorspellen of (bepaalde vormen van) criminaliteit weer gaat (gaan) stijgen. Om die reden is het nodig om te blijven monitoren op ontwikkelingen en waar nodig gerichte maatregelen te treffen om te voorkomen dat slachtofferschap van deze vormen van criminaliteit (weer) stijgt. Vooral daar waar het High Impact Crimes (dat zijn woninginbraken, overvallen en straatroven) betreft. De term zegt het al. Slachtofferschap bij deze vormen van criminaliteit heeft een grote impact en het vergroot de gevoelens van onveiligheid van zowel het slachtoffer als de (directe) omgeving.

AMBITIE 2023-2026

- Integraal duiden van ontwikkelingen/trends.
- Stimuleren van proactieve informatiedeling en signalering door ketenpartners op ontwikkelingen/trends.
- Preventieactiviteiten zoveel mogelijk integraal vormgeven (zoals bij de koppeling #posifiets met 'stop fietsendiefstal').
- Monitoring en effectmeting interventies en preventiemaatregelen.

Openbare Orde en Veiligheid

De dynamiek op het veiligheidsveld en te verwachten (maar nog onvoorspelbare) effecten rondom de grote uitdagingen waarmee wij geconfronteerd worden (energie, wonen, klimaat, vluchtelingen, etc.) vereisen een andere kijk op de gemeentelijke openbare orde taken. Om adequaat te kunnen reageren op de grote hoeveelheid incidenten is een robuust en flexibel inzetbaar openbare orde team noodzakelijk. De dynamiek op het veiligheidsveld vraagt meer (24/7) beschikbaarheid van verschillende gemeentelijke diensten.

AMBITIE 2023-2026

- Toewerken naar een robuust integraal crisisteam met vertegenwoordigers van verschillende domeinen. Enerzijds om ad hoc aan te sluiten, informatie te verstrekken en/of te adviseren als het incident dat vereist. Anderzijds om de domeinverantwoordelijkheid te nemen in de afhandeling/nasleep van een incident.

Maatschappelijke verbondenheid

Om de grote maatschappelijke, ecologische, technologische, economische en demografische ontwikkelingen en de effecten daarvan op onze stad, onze organisatie en specifiek het veiligheidsdomein het hoofd te bieden, is het van belang dat we aansluiten op de leefwereld van onze inwoners. Wat zijn de effecten hiervan op de directe woon- en leefomgeving en in hoeverre beïnvloedt dit de weerbaarheid en de (beleving van) veiligheid van onze inwoners? Daarom is het van belang om ook vanuit veiligheid (nog meer) aan te sluiten bij de ontwikkelingen in relatie tot de gebiedsgerichte aanpak waaronder de veerkracht in de wijk aanpak.

Dit sluit aan op de ambitie in het coalitieakkoord 2022-2026 '*Maastricht, stad van verbondenheid*' om te investeren in gebiedsgericht werken en daarmee de afstand naar onze wijken en buurten te verkleinen. Gelukkig hebben we de afgelopen jaren met de implementatie van de Leefbare Wijken Aanpak en de Taskforce Veiligheid al stappen in de goede richting gezet. Het is nu zaak door te pakken.

AMBITIE 2023-2026

- Voortzetting van de werkwijze volgens de Taskforce Veiligheidsbeleving: ten behoeve van het domein overstijgend aanpakken van hotspots.
- Versterken en borgen Leefbare Wijken Aanpak en daaraan gekoppelde gebiedsteams.

- Verder verstevigen samenwerking op domein overstijgende thema's: radicalisering/ongewenste polarisatie, ondermijning (en de bestuurlijke handhaving hierop), overlast hotspots en -doelgroepen (o.a. zwervers, verwarde personen).

Informatiegestuurd

Een goede informatiestructuur zorgt ervoor dat:

- Het lokale bestuur een volwaardige positie op veiligheidsgebied heeft.
- De lokale driehoek informatiegestuurde besluiten kan nemen over prioriteiten en de beschikbare inzet van mensen en middelen
- Er sneller inzicht is in de beleving van overlast en onveiligheid in stad en buurt.
- Tijdig ingespeeld wordt op trends en ontwikkelingen op het gebied van lokale veiligheid.
- Gericht en effectievere samenwerking en inzet kunnen plaatsvinden. Daarbij leidt deze samenwerking weer tot ontsluiting van informatie van interne en externe partners en daarmee tot versterking van de lokale informatiepositie.
- Schaarse capaciteit effectiever en efficiënter ingezet kan worden.
- We in staat zijn om aan te haken op regionale en landelijke ontwikkelingen in relatie tot informatiegestuurde veiligheid.

Ook in het nieuwe Meerjarenprogramma Veiligheid is daarom investeren op de verdere professionalisering van informatiegestuurd werken nodig.

AMBITIE 2023-2026

- Structurele aansluiting van politie, OM, handhaving, sociaal domein en fysiek domein voor de duiding van trends en het inventariseren van mogelijke interventies op hotspots, hottimes en hotcrimes
- Verrijken (binnen de grenzen van de AVG) van cijfermatige politie informatie met informatie en beelden van andere domeinen zoals handhaving (melddesk), sociaal domein, stadsbeheer.
- Verkennen mogelijkheden van een centraal platform waar we data op een verantwoorde manier bij elkaar kunnen brengen, ontsluiten en beheren.
- Aanjagen van de ambitie om vanuit het oogpunt veiligheid integraal informatiegestuurd te werken in lijn met de organisatieontwikkelingen op dit vlak.

Conclusie

Concluderend kunnen we stellen dat Maastricht veiliger is geworden en dat het veiligheidsgevoel van de Maastrichtenaren is verbeterd. Dat is een compliment aan onze organisatie, en aan de betrokken partners, waard. De inzet, de lange adem en het ingezette beleid hebben hun vruchten afgeworpen.

Ook op veiligheidsgebied is Maastricht uiteraard geen eiland. Regionale, landelijke en zelfs mondiale ontwikkelingen hebben ook hun impact in onze stad. In de meeste westerse landen, zo ook in Nederland, is vanaf begin 21^e eeuw sprake van een dalende trend in de politiecijfers als het gaat om de 'traditionele' vormen van criminaliteit. De Nederlandse Veiligheidsmonitor, waarin verslag wordt gedaan van zelf gerapporteerde slachtofferschap, laat eenzelfde daling zien van slachtofferschap van veelvoorkomende 'traditionele' criminaliteit. Ook lijkt sprake van een dalende trend als het gaat om de onveiligheidsgevoelens van inwoners. Het percentage Nederlanders dat zich weleens onveilig voelt is in tien jaar tijd met 20% gedaald.

Begin 2020 werden we geconfronteerd met de coronapandemie. Een pandemie die weliswaar beter onder controle lijkt maar desondanks de wereld tot op de dag van vandaag in de greep houdt. De coronacrisis had (en heeft), net als op veel andere aspecten van de samenleving, effecten op de veiligheid(sbeleving) en criminaliteitsontwikkeling.

Naast het voornoemde positieve cijfermatige beeld tonen meerdere trendstudies aan dat in delen van de Nederlandse samenleving een gevoel van onbehagen heerst. Zorgen over ecologische, technologische, economische en demografische ontwikkelingen dragen hieraan bij. Ook andere maatschappelijke veranderingen zoals de individualisering, groeiende verschillen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid, een pandemie en de oorlog in Oekraïne, hebben daarop invloed. Daarbij gaat het om invloed op de criminaliteitsfenomenen, de beleving van veiligheid door inwoners en de manier waarop de mens zich een beeld vormt van de wereld en daarop reageren. Onvrede onder inwoners kan leiden tot ongewenste polarisatie, radicalisme of extremisme, wat de stabiliteit van de samenleving onder druk zet.

Een andere trend was het aantal meldingen van woninginbraken, fietsendiefstal en zakkenrollerij dat spectaculair daalde. Daarnaast waren er minder bedrijfsinbraken, straatroven en verkeersongelukken. Dit werd veroorzaakt door de coronacrisis en daaraan verbonden maatregelen. Een groot deel van de veelvoorkomende criminaliteit hangt namelijk samen met het gemak waarmee deze criminaliteit gepleegd kan worden en met de gelegenheid die zich voordoet. Als we meer thuis zijn, is de kans op woninginbraak kleiner. Ook neemt bijvoorbeeld de kans op zakkenrollerij af als we minder in drukke winkelgebieden aanwezig zijn. Het Sociaal Cultureel Planbureau verwacht dat het hier een tijdelijk effect van de coronacrisis betreft. Een terugkeer naar de situatie van begin 2020 is voor de veelvoorkomende vormen van traditionele criminaliteit te verwachten.^[1]

Deze beelden blijken landelijk, regionaal en ook lokaal herkenbaar. Als we naar het cijfermatige beeld van Maastricht kijken, gaat het ook hier goed. De politiecijfers laten op de meeste thema's een dalende trend zien. Ook uit de Veiligheidsmonitor 2021 volgt dat Maastrichtenaren overwegend positief oordelen over de veiligheid(sbeleving) in de buurt en de stad. Het laat zien dat onze inspanningen voor een zo veilig mogelijk Maastricht in 2022 (onze doelstelling in het Meerjarenprogramma 2019-2022) hun vruchten hebben afgeworpen. Afgelopen jaren hebben we ons gericht op:

- Het verbeteren van de objectieve (geregistreerde) veiligheid.
- Het verhogen van de veiligheidsgevoelens (de Maastrichtse Aanpak).

^[1] Van Dijken, K., Dorenbos, R., Fokkema, M., Ghauharali, R., Wassenberg, F. & Bekhuis, F. (2021). *Stedelijke trends en opgaven voor 2022 e.v. Herstel en perspectief in tijden van transitie*. Platform31.

- Opgavegericht werken aan veiligheid.

Natuurlijk blijven er ook plekken waar het minder goed gaat. Plekken die extra aandacht vragen omdat de kwetsbaarheden daar het grootst zijn. Het is van belang om daarbij voor ogen te houden dat 100% veiligheid niet bestaat. Veiligheid en meer nog de veiligheidsbeleving zijn constant aan verandering onderhevig. Waar een deel van de reeds al bestaande criminaliteitsfenomenen/dreigingen steeds meer naar de achtergrond lijken te verdwijnen, worden andere juist actueel. Daarnaast brengen de maatschappelijke ontwikkelingen ook weer nieuwe 'risico's' met zich mee waardoor nieuwe criminaliteitsfenomenen en maatschappelijke onrust hun intrede lijken te maken ^[2].

In het coalitieakkoord 2022-2026 '*Maastricht, stad van verbondenheid*'^[3] staat dat een veilige en leefbare woonomgeving een kernwaarde is voor onze inwoners. Je veilig voelen in je eigen omgeving is immers randvoorwaardelijk voor iedereen om mee te doen in onze stad. Veiligheid en leefbaarheid moeten daarom ook onderdeel zijn van de integrale aanpak om de leefsituatie van bewoners in wijken te verbeteren. Om deze ambitie te realiseren is het van belang om te blijven werken aan veiligheid(sbeleving). Dat vraagt de flexibiliteit om met de vaak onvoorspelbare dynamiek binnen het veiligheidsveld om te kunnen gaan. Daarnaast vraagt het blijvend werken aan en investeren in het verbeteren van de lokale informatiepositie.

Op die manier blijven we hard werken aan een zo veilig mogelijke stad en een zo goed mogelijke veiligheidsbeleving bij onze inwoners.

^[3] [Coalitieakkoord NL 2022-2026_0.pdf \(gemeentemaastricht.nl\)](#)

BIJLAGE I: Achtergrondinformatie analyse

Politiecijfers

Politiecijfers weerspiegelen het aantal bij de politie geregistreerde misdrijven en overlastmeldingen.

Het werkelijke aantal gepleegde misdrijven of gevallen van overlast kan hoger zijn dan bij de politie geregistreerd. De reden daarvoor is dat niet alle slachtoffers aangifte doen van een misdrijf. Ook worden niet alle gevallen van overlast bij de politie gemeld. In de criminologie gebruikt men de term 'dark number' om deze niet-geregistreerde criminaliteit aan te duiden.

Veiligheidsmonitor

De Veiligheidsmonitor is een tweejaarlijks bevolkingsonderzoek naar (de beleving van) leefbaarheid, veiligheid en slachtofferschap van criminaliteit. De Veiligheidsmonitor wordt uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Gemeenten die gedetailleerde cijfers voor het eigen gebied (op gemeenteniveau of wijk- en buurtniveau) wensen, kunnen deelnemen aan de Veiligheidsmonitor. Zij kopen dan (extra) enquêtes in bij I&O Research en worden daarmee deelnemer aan de Veiligheidsmonitor. Maastricht neemt inmiddels voor de vierde keer deel aan het verdiepingsonderzoek van de Veiligheidsmonitor.

Voor dit onderzoek is door het CBS een aselechte steekproef getrokken van inwoners uit de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente Maastricht. In totaal hebben 3.542 van de 12.375 geselecteerde inwoners een volledige vragenlijst ingevuld. Dit komt neer op een respons van 29 procent.

Voor steekproefonderzoek is het van groot belang dat de steekproef op grond waarvan uitspraken worden gedaan zo veel mogelijk representatief is voor de populatie waarnaar wordt gegeneraliseerd. Om de representativiteit van de steekproef te vergroten is een weging toegepast. Weging is een rekenkundige bewerking die ervoor zorgt dat een eventuele scheefheid van de respons ten opzichte van de populatie wordt gecorrigeerd. Dit gebeurt door bevolkingsgroepen die in de respons onderdan wel oververtegenwoordigd zijn zwaarder of juist minder zwaar in de resultaten mee te laten tellen. Aan het databestand van de Veiligheidsmonitor is door het CBS een weging toegevoegd. In deze weging zijn onder andere de volgende kenmerken meegenomen: leeftijd, geslacht, huishoudgrootte, stedelijkheidsgraad en herkomst.

Wetenschappelijke literatuur

Om een goed beeld te schetsen over de veiligheid (en leefbaarheid) in de stad is het van belang om niet enkel uit te gaan van cijfers. Inzichten uit relevante wetenschappelijke criminologische literatuur en fenomeenonderzoeken geven een completer beeld over achtergrond en de maatschappelijk context waar bepaalde veiligheidsproblemen vandaan komen. Daarnaast kan wetenschappelijke literatuur een beeld schetsen over veiligheidsproblematieken die zich niet makkelijk in cijfers laat vangen, zoals ondermijning en maatschappelijke onrust. Bij deze analyse zijn de navolgende onderzoeken betrokken.

Wetenschappelijke onderzoeken/rapporten

- Bijleveld, C. (2021). *Criminaliteit en Rechtshandhaving. Mogelijke effecten van pandemie en maatregelen*. In: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) & Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). (2021). Covid-19: Expertvisies op de gevolgen voor samenleving en beleid.
- Denkwijk. (2019). *Onrust in Voorspoed. Hoe een stabiele samenleving vraagt om grip en inbedding*.

- Eysink Smeets, M. (2022). *Onrust begrijpen begint bij anders kijken. Een veiligheidspychologisch perspectief op maatschappelijke onrust.*
- Ferwerda, H., & Rijnink, R. (2020). *Panden met een luchtje. Een inventarisatie van aanpakken om verhuur van panden voor criminele doeleinden tegen te gaan.* Bureau Beke.
- Helsloot, I. (2021). *Over oude en nieuwe crises en de dingen die voorbijgaan.* In: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) & Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). (2021). Covid-19: Expertvisies op de gevolgen voor samenleving en beleid.
- Nelen, H., Noack, J., Spapens, T. (2021). EMR-EYES. Druggerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn.
- Noordanus, P. G. A., Tops, P. E. W. M., & Torre, E. J. (2020). *Een Pact voor de Rechtsstaat: een sterke teruggedringing van drugscriminaliteit in tien jaar.* Aanjaagteam Ondernijning.
- Noordanus, P.G.A., Torre, E.J., Tops, P.E.W.M., Kester, J., & Aanjaagteam Ondernijning. (2021) *Preventie met gezag.* Aanjaagteam Ondernijning.
- Salet, R., Brands, J., Rodermond, E. & Roks, R. (2019). Cybercrime: een complex en uitdagend fenomeen. *Delikt en Delinkgent.*
- Sociaal en Cultureel Planbureau (2021). Maatschappelijke gevolgen van corona. Verwachte gevolgen van corona voor sociale contracten en sociaal gedrag.
- Tops, P., Van Ostaaijen, J. & Boswijk, R. (2022). *Lokaal Veiligheidsbeleid in 2030. Normaliseren, versnellen en alert blijven.* Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
- Van der Wagen, W., Oerlemans, J. & Weulen Kranenbarg, M. (2022). Cybercrime in a criminological perspective. In W. Van der Wagen, J.J. Oerlemans, & M. Weulen Kranenbarg (Eds.). *Essentials in Cybercrime: A criminological overview for education and practice* (pp. 21-52). Den Haag: Eleven International Publishing.
- Van Dijken, K., Dorenbos, R. Fokkema, M., Ghauharali, R., Wassenberg, F. & Bekhuis, F. (2021). *Stedelijke trends en opgaven voor 2022 e.v. Herstel en perspectief in tijden van transitie.* Platform31.
- Weijers, I., Ferwerda, H. & Roks, R. (2021). *Te groot voor de wijkagent, te klein voor de recherche. Een vergeten groep: jonge doorgroeiers in de criminaliteit.* PROCES.
- Wilson, J.Q. & Kelling, G.L. (1982), Broken Windows. The police and neighborhood safety, *Atlantic Monthly* (March), 29-38
- Nelen, H., Noack, J., Spapens, T. (2021). EMR-EYES. Druggerelateerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn, 35-36.

Fenomeenanalyses

- Fenomeenonderzoek Jeugdige ondernijners Limburg (2022). RIEC Limburg.
- Leito, T., Bommel, S.R. van. & Noteboom, F. (2022). *Kijken met andere ogen. Een landelijke verkenning naar criminele uitbuiting in dertien (middel)grote gemeenten in Nederland.* Centrum Kinderhandel Mensenhandel.
- Nationaal overzicht drugslocaties (2021). Politie.
- Leidelmeijer, K., Frissen, J., Verhaagen, E. (2021). *Onderzoek Veerkracht in Maastricht.* CIRCUSVIS en In.Fact.Research

Overige databronnen

- Dashboard: Zicht op Ondernijning. [Zicht op Ondernijning](#)
- Openbaar Ministerie (2022). *Jaar in Verhaal. Het OM in cijfers.* [Het OM in cijfers | Jaar in verhaal \(openbaarministerie.nl\)](#)
- Raad van de Kinderbescherming (2022). *Raad voor de Kinderbescherming: grotere inzet op preventie jeugdcriminaliteit.* [Raad voor de Kinderbescherming: grotere inzet op preventie jeugdcriminaliteit | Nieuwsbericht | Raad voor de Kinderbescherming](#)